

TURIZM SOHASIDA TRANSPORT LOGISTIKASI

Salimova Muyassar Abdulla qizi

Toshkent Davlat Iqtisodiyot Universiteti

Turizm va servis kafedrası assistant o'qituvchisi

E-mail: muyasabdushkur@gmail.com

Annotatsiya: Turizm sohasida transport logistikasi muhim tarkibiy qismlardan biri deb hisoblanadi. Turizmدا logistika yo'nalishi turizm sohasida asosiy xizmat bo'lib, sayohat, ekskursiya va turlarda turistlarga xizmat ko'rsatish, transport vositalari, turistik marshrutlar, transport xizmatlarini ko'rsatuvchi tashkilotlar bilan uzviy bog'liqdir.

Kalit so'zlar: Transport logistikasi, turistik marshrut, transport vositalari, transport xizmatlarini ko'rsatuvchi tashkilotlar.

Abstract: Transport logistics is one of the important components in the field of tourism. The direction of logistics in tourism is the main service in the field of tourism and is inextricably linked with the provision of services to tourists in travel, excursions and tours, vehicles, tourist routes, and organizations providing transport services.

Key words: Transport logistics, tourist route, means of transport, organizations providing transport services.

Transport atamasi lotincha "Trans" so'zidan olingan bo'lib, port orqali ma'nosini bildiradi. Odamlar yoki tovarlarni bir joydan ikkinchi joyga transport vositasida olib o'tish transport qilish deyiladi. Har bir sayyoh bir joydan ikkinchi joyga ko'chishi kerak bo'lganda transport xizmati lozim bo'ladi. Transport odamlarni turistik hududdan turistik hududga ko'chirishga yordam beradi. O'rtada tranzit yo'li bor. Avtomobil transporti, temir yo'l transporti, suv transporti va havo transporti kabi turli

xil transportda tashish turlari mavjud. Ilgari avtomobil transporti, temir yo‘l yoki suv yo‘liga qaraganda mashhurroq edi⁴⁰.

Sayohatchilarda katta shtatlar qiziqish uyg‘ota boshladi va ushbu quruqlik yo‘llarida ba’zi muhim ob’ektlarni kengaytirilishiga olib keldi. Transport xizmatini joriy qilish sayohat qismining muhim qismidir. Birinchidan, agar transport bo‘lmasa, hech kim dunyo bo‘ylab sayohat qila olmaydi va ta‘tilga chiqolmaydi. Bundan tashqari, turizm sohasi hozirgidek ko‘p foyda ololmaydi. Biroq, dunyo bo‘ylab turli yo‘nalishlarda sayohat qilish uchun foydalanishingiz mumkin bo‘lgan transport turlari mavjud:

- **Yo‘l** - shaxsiy avtomobil, avtobus, taksi, avtobus, velosiped.
- **Temir yo‘l** - mintaqaviy xizmatlar, shaharlararo yo‘nalishlar, yuqori tezlikdagi qatnovlar, bug‘li poezdlar.
- **Suv yo‘li** - dengiz paromlari, kruiz kemalari, yaxtalar.
- **Havo qatnovlari** - charter reyslari, aviakompaniyalar⁴¹.

Turistik logistika - bu turistlarning manzildan-manzilga to‘g‘ri yo‘nalishlarini osonlashtirish faoliyatidir. Bundan tashqari, bu sayyohlarda eng katta taassurot qoldiruvchi yo‘l ham hisoblanadi. Turistlarni tashish turistik logistika faoliyatining bir turi. Transport faqat ma‘lum bir nuqtada amalga oshiriladi, yo‘nalish bo‘ylab emas, masalan, samolyot, avtobus va qayiq tashish faoliyati. Turar joy ichida boshqa transport faoliyati bo‘lmaydi. Transport va turistik xizmatlar bozorida moddiy va axborot oqimlarini boshqarishni doimiy optimallashtirishga, ushbu oqimlarning har qanday o‘ziga xos xususiyatlarini aniqlab olishga qaratilgan logistikaga qiziqish ortib bormoqda. Logistika - bu turli turistik kompaniyalarning o‘z biznesining maqsadlariga erishish bilan bog‘liq barcha jarayonlarni birlashtirishga qaratilgan korporativ faoliyati. Turistik logistika - bu sayohat takliflarini tayyorlash, tayyor mahsulotni xaridorga uning manfaatlari va talablariga muvofiq yetkazib berish, shuningdek, saqlash jarayonida amalga oshiriladigan operatsiyalarni rejalashtirish, nazorat qilish va

⁴⁰ Kayumovich K.O. The capability of internet in sphere of tourism and services // Polish science journal, 2019. C. 160.

⁴¹ Захаров Н.В., Цыганок А.О. Логистика, эффективность и риски внешне экономических операций. М., 2000

boshqarish fanidir. Ushbu ta'rifdan kelib chiqadiki, logistika har biri ba'zi muammolarni hal qiladigan funktsional sohalarni o'z ichiga olgan tizimdir. Turistik logistikaning ahamiyati, bunda mijoz sayohat agenti, transport va turistik xizmatlar yetkazib beruvchi kabi yirik tomonlar ishtirok etadi, shuningdek sayohatni tayyorlash va amalga oshirishning murakkab moddiy va axborot jarayonini to'g'ri rejalashtirish, boshqarish va operativ nazorat qilish muhim ahamiyatga ega. Ushbu tizimning muhim tarkibiy qismlari quyidagilardan iborat:

1. Axborot - sayohatlarini rejalashtirish, buyurtmalarni qayta ishlash va talabni prognozlash;

2. Turistlarni tashish – transport vositasi va tashuvchini tanlash;

3. Turistlarga xizmat ko'rsatish xodimlari;

4. Xizmatni qo'llab-quvvatlovchi sektor - sayohat takliflarini tayyorlash va mijozlarga xizmatlar ko'rsatish jarayonini qo'llab-quvvatlovchi logistika bo'limlari: turistik kompaniyalarning ishlab chiqarish quvvati va iqtisodiy faolligi logistika tizimining ishlashi uchun dolzarb ahamiyatga ega⁴².

Havo transporti ko'plab mamlakatlarda harbiy, savdo va turizm maqsadlarida qo'llaniladigan muhim transport turidir. So'nggi yillarda texnologiyaning rivojlanishi va yangi aeroportlarning ochilishi bilan aviakompaniyalarga bo'lgan talab sezilarli darajada oshdi. Shuningdek, turizm sanoati uchun rivojlangan va rivojlanayotgan mamlakatlar nuqtai nazaridan barcha tarmoqlar kabi muhim imtiyozlar mavjud.

Turizm sanoatida havo transportining ahamiyatini quyidagicha ta'kidlash mumkin:

- yangi turistik yo'nalishlarni ochishga yordam beradi,
- vaqti cheklangan sayyohlarga turizmga qatnashish imkonini beradi;
- turistik destinatsiyalarda qolish muddatini oshiradi;
- uzoq muddatga sayohat qila olmaydigan odamlarni ishtirok etishiga imkon beradi⁴³.

⁴² <https://www.transportation-system-in-tourism-logistics>

⁴³ <https://univ-silkroad.uz/>

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. Kayumovich K.O. The capability of internet in sphere of tourism and services // Polish science journal, 2019. С. 160.
2. Захаров Н.В., Цыганок А.О. Логистика, эффективность и риски внешне экономических операций. М., 2000.
3. (Electronic resource) <https://www.transportation-system-in-tourism-logistics>
4. (Electronic resource) <https://univ-silkroad.uz/>